

Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Юридичний факультет
Кафедра приватного права та соціального забезпечення

Робоча програма (силабус) освітнього компонента
ОК 12. РИНОК ПРАЦІ ТА ЗАЙНЯТІСТЬ НАСЕЛЕННЯ
(обов'язковий)

Спеціальність	П10 Соціальна робота та консультування
Освітня програма	Соціальне забезпечення
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень

Суми – 2026

Розробник:

 Наталія КЛЄЦОВА, к.е.н., доцент

(підпис)
ступень та звання, посада)

(прізвище, ім'я та по батьку)

(м.ч.п.б.)

Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри приватного права та соціального забезпечення	протокол від 29 травня 2026 р. №18
	Завідувач Вікторія СТРЕЛЬНИК (підпис) (прізвище, ім'я та по батьку)

Погоджено:

Гарант освітньої програми

Наталія ВОЛЧЕНКО

(підпис)

(ПІБ)

Декан факультету, де реалізується освітня програма

Марина КУЗНЕЦОВА

(підпис)

(ПІБ)

Рецензія на робочу програму (додається) надана:

Катериною ГОРБАЧОВОЮ

(підпис)

(ПІБ)

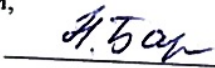
Альоною КЛОЧКО

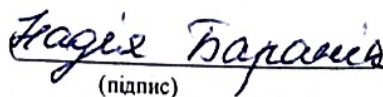

(підпис)

(ПІБ)

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації

(підпис)

(ПІБ)

Зареєстровано в електронній базі: дата: 16.06.2026 р.

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ				
1	Назва ОК	РИНОК ПРАЦІ ТА ЗАЙНЯТІСТЬ НАСЕЛЕННЯ		
2	Факультет/кафедра	Юридичний факультет, кафедра приватного права та соціального забезпечення		
3	Статус ОК	Обов'язковий		
4	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК для (заповнюється для обов'язкових ОК)	Освітньо-професійна програма "Соціальне забезпечення" Спеціальність І10 Соціальна робота та консультування		
5	ОК може бути запропонований для (заповнюється для вибіркових ОК)			
6	Семестр та тривалість вивчення	3 семестр, 1-15 тижднів		
7	Кількість кредитів ЄКТС	5 кредитів ЄКТС		
8	Загальний обсяг годин та їх розподіл денна -150 годин заочна -150 годин	Контактна робота(заняття)		
		Лекційні 44 години	Практичні /семінарські 30 годин	Лабораторні 76 годин
		8 годин	8 годин	134 години
9	Мова навчання	українська		
10	Викладач/Координатор освітнього компонента	Клецова Наталія Володимирівна, к.е.н., доцент Години консультацій – кожного понеділка об 12.30, онлайн або кабінет 110 головного корпусу за попереднім узгодженням		
10.1	Контактна інформація	klietsovanataliia@gmail.com		
11	Загальний опис освітнього компонента	Освітній компонент «Ринок праці та зайнятість населення» спрямований на формування у здобувачів вищої освіти системного розуміння економіко-правових, соціальних та інституційних засад функціонування ринку праці, зайнятості населення та соціального захисту осіб, які перебувають у ситуації безробіття або ризику втрати роботи. У межах освітнього компонента здобувачі вивчають сутність ринку праці як складової соціально-економічної системи, його структуру, функції, основні моделі, механізми формування попиту і пропозиції робочої сили, особливості індивідуального та сукупного попиту на працю, пропозиції робочої сили, мобільності, гнучкості та жорсткості ринку праці. Особлива увага приділяється аналізу зайнятості населення, форм і видів зайнятості, причин і наслідків безробіття, незареєстрованого ринку праці, неформальної зайнятості, а також сучасних викликів, які впливають на стан ринку праці в Україні. Дисципліна поєднує економічний, правовий і соціальний підходи до вивчення ринку праці. Здобувачі опановують питання нормативно-правового забезпечення зайнятості, міжнародних стандартів праці, ролі Міжнародної організації праці, діяльності державної служби зайнятості, активної та пасивної політики держави на ринку праці, соціального захисту безробітних, професійного навчання, перенавчання, працевлаштування та підтримки конкурентоспроможності різних категорій населення. Освітній компонент має прикладну спрямованість і передбачає роботу зі статистичними даними, нормативно-правовими актами, матеріалами державних інституцій, аналітичними оглядами, кейсами та ситуаційними		

		завданнями. У процесі навчання здобувачі набувають навичок аналізу стану ринку праці, визначення соціально-економічних проблем зайнятості, оцінювання потреб різних категорій населення у підтримці, обґрунтування практичних рішень щодо покращення соціального добробуту, підвищення соціальної безпеки та реалізації права людини на працю. Вивчення дисципліни сприяє формуванню професійної здатності майбутнього фахівця соціального забезпечення аналізувати процеси у сфері праці та зайнятості, взаємодіяти з установами й організаціями, залученими до реалізації політики зайнятості, використовувати результати наукових досліджень і фактичні дані практики соціального забезпечення для прийняття обґрунтованих професійних рішень.
12	Мета освітнього компонента	Формування у здобувачів вищої освіти теоретичних знань і практичних умінь щодо функціонування ринку праці, зайнятості населення, причин і наслідків безробіття, державного регулювання зайнятості та соціального захисту безробітних, а також здатності застосовувати економіко-правові підходи, статистичні дані, нормативно-правову базу й аналітичні інструменти для оцінювання стану ринку праці та обґрунтування професійних рішень у сфері соціального забезпечення.
13	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	Освітній компонент базується на таких ОК: економічні основи соціального забезпечення, громадянська освіта. Освітній компонент є основою для вивчення таких ОК: трудове право та основи охорони праці, менеджмент соціального забезпечення, міжнародне та порівняльне право зайнятості.
14	Політика академічної доброчесності	Політика академічної доброчесності в Сумському національному аграрному університеті ґрунтується на базових цінностях і принципах чесності, відповідальності, справедливості, поваги, довіри, прозорості, персональної відповідальності та нетерпимості до порушень академічної доброчесності. Норми, що формують політику академічної доброчесності в СНАУ, закріплені у таких внутрішніх документах: Кодекс академічної етики та академічної доброчесності СНАУ (https://surli.cc/qusnwa); Положення про порядок перевірки академічних та наукових текстів на унікальність в СНАУ (https://surl.li/tjraux); Положення про використання штучного інтелекту у СНАУ (https://surl.li/zkvosb). Перевірка робіт на ознаки академічного плагіату здійснюється за допомогою систем StrikePlagiarism.com. Обов'язковий перевірці підлягають кваліфікаційні роботи здобувачів вищої освіти, рукописи дисертацій, монографій, підручників, посібників та статей; інші роботи перевіряються вибірково. Використання ШІ допускається як допоміжного інструменту для пошуку, структурування, редагування, перекладу чи попереднього аналізу інформації. При цьому автор має зберігати особисте авторство, критично перевіряти згенерований зміст, не подавати результати роботи ШІ як власний науковий результат та зазначати факт його істотного використання. Недоброчесним вважається використання ШІ для повного чи часткового виконання завдань замість здобувача, генерації недостовірних джерел, фальсифікації даних, обходу перевірки на унікальність, а також подання згенерованих результатів як власних без належного розкриття. В університеті формується нульова толерантність до академічної недоброчесності. За порушення цих норм здобувачі освіти притягуються до відповідальності згідно із Законом України «Про академічну доброчесність», спеціальними законами у сфері освіти і науки та внутрішніми нормативними документами СНАУ.
15.	Ключові слова	Ринок праці, зайнятість населення, безробіття, попит і пропозиція праці, трудова мобільність

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен:	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК								Як оцінюється?	
	РН6	РН10	РН11	РН12	РН13	РН14	РН15	РН17		РН18
	Застосовувати базові знання про основи економічної допомоги об'єктам соціального захисту..	Визначати умови соціально-економічної підтримки різних категорій населення.	Визначати соціальні проблеми та потреби і причини їх виникнення, тенденції розвитку, наслідки, соціальний стан певних категорій населення.	Аналізувати ефективність соціально-економічної підтримки населення та здійснювати відповідну корекцію в межах компетентності.	Аналізувати та оцінювати рівень матеріально-економічного захисту різних категорій населення.	Визначати зміст співпраці з організаціями та установами з метою залучення їх до соціального захисту населення.	Приймати практичні рішення для покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки.	Пояснювати актуальні процеси у соціальній сфері та соціальному забезпеченні.	Використовувати відповідні наукові дослідження та застосовувати дослідницькі професійні навички у ході надання соціальної допомоги.	
ДРН 1. Застосовувати знання щодо актуальних питань економіко-правового регулювання суспільних відносин, сучасних підходів до розуміння ринку праці, забезпечення та захисту прав людини на основі цілей Сталого Розвитку ООН.	x	x		x	x		x	x		Практичні роботи 1,2,3,4,5,6,7,8,9,14, модульний контроль, дослідницький репорт, проміжні тестування, іспит
ДРН 2. Розуміти сутність та основні риси ринку зайнятості, специфіки його джерел, системи, принципів та норм, співставляти особливості розвитку ринку праці та попиту на ринку професій.	x	x	x		x			x		Практичні роботи 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14, модульний контроль, дослідницький репорт, проміжні тестування, іспит

ДРН 3. Правильно тлумачити і застосовувати норми і принципи права, сприяти реалізації прав людини та впровадженню вимог верховенства права в суспільні відносини та ринку зайнятості населення.		x	x			x	x	x	Практичні роботи 1,4,5,6,7,9,10, 11,13,14, модульний контроль, дослідницький репорт, проміжні тестування, іспит
ДРН 4. Самостійно опрацьовувати навчальну і наукову літературу, в тому числі інтернет-ресурси з питань права								x	Практичні роботи 1,2,3,4,5,6,7,8, 9,12,13,14, модульний контроль, дослідницький репорт, проміжні тестування, іспит
ДРН 5. Використовувати поняттєво-категоріальний апарат для вирішення соціально значущих проблем у сфері праці та зайнятості населення.	x	x	x		x		x	x	Практичні роботи 1, 2,3,4,5,6,7,9,10, 11, 14, модульний контроль, дослідницький репорт, проміжні тестування, іспит
ДРН 6. Критично та системно аналізувати економіко-правові явища у сфері зайнятості населення і застосовувати набуті знання у професійній діяльності.	x	x	x	x	x	x	x	x	Практичні роботи 1,2,3,4,5,6,7,8,9, 10, 11,12, 13,14, модульний контроль, дослідницький репорт, проміжні тестування, іспит
ДРН 7. Прогнозувати розвиток запропонованої соціально значущої ситуації в різних умовах.		x	x	x	x		x	x	Практичні роботи 1,2,3,4,5,6,7, 8,9,10,11 12,13,14, модульний контроль, дослідницький репорт, проміжні тестування, іспит

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу				Рекомендована література ¹
	Аудиторна робота		Само стійна робот а		
	Лк	П.з / семін . з	Лаб. з.		

¹ Конкретне джерело із основної чи додатково рекомендованої літератури

Тема 1. Міжнародна організація праці та її вплив на розвиток трудових відносин 1. Право на працю – це одне з основних прав людини: поняття та зміст 2. Діяльність Міжнародної Організації Праці (МОП). Міжнародні стандарти трудового права: Конвенції та Рекомендації 3. Конвенції Міжнародної організації праці, що регулюють ринок праці та зайнятість населення				13/24	11, 12, 13, 37, 1, 2, 5, 6, 7, 14, 15, 21, 22, 25, 34
Тема 2. Людські ресурси як суб'єкт суспільних процесів і явищ 1. Сутність поняття «людські ресурси» 1.1. Характеристика населення та його поділ за методикою Міжнародної організації праці 1.2. Відтворення та рух населення 1.3. Сутність і склад трудових ресурсів 2. Трудовий потенціал та його складові 3. Принципові положення теорії людського капіталу	4/2	4			11, 12, 13, 37, 1, 2, 5, 7, 9, 35, 36
Тема 3. Ринок праці в економічній системі, його сутність і функції 1. Сутність ринку праці, підходи до його вивчення 2. Ринок праці як складова ринкової системи. Структура національних ринків України 3. Структура ринку праці та його елементи 4. Причини невідповідності попиту та пропозиції на ринку праці 5. Функції ринку праці 6. Основні концепції та моделі ринку праці	4/2	2			11, 12, 13, 37, 1, 2, 3, 5, 6, 7, 25, 26, 28, 32
Тема 4. Теоретичні основи аналізу ринку праці за умов сталого розвитку 1. Макроекономічні підходи до вивчення ринку праці 2. Основні концепції аналізу сучасного ринку праці	4	2			11, 12, 13, 37, 1, 2, 3, 5, 6, 7, 9, 25, 26, 28, 32, 35, 36

3. Маркетинговий підхід до вивчення кон'юнктури ринку праці 4. Інституційний підхід до дослідження ринку праці. Формальні та неформальні інститути регулювання ринку праці 5. Системний підхід до трактування ринку праці					
Тема 5. Індивідуальна та сукупна пропозиція на ринку праці 1. Вузкий та розширений підходи до визначення пропозиції на ринку праці 2. Джерела сукупної пропозиції робочої сили 3. Фактори та напрями впливу на обсяги сукупної пропозиції робочої сили 4. Національні особливості пропозиції праці в Україні	4	2			11, 12, 13, 37, 1, 2, 3, 5, 7, 25, 26, 29, 30, 32
Тема 6. Індивідуальний та сукупний попит на робочу силу 1. Індивідуальний попит на робочу силу, чинники, що його формують 2. Короткостроковий та довгостроковий попит на робочу силу 3. Фактори впливу на зростання попиту на робочу силу 4. Регіонально-галузевий аналіз попиту на робочу силу 5. Зміна попиту робочої сили за видами економічної діяльності в Україні	4	2/2			11, 12, 13, 37, 1, 2, 3, 5, 7, 9, 26, 27, 28, 29, 30
Тема 7. Зайнятість населення 1. Поняття, види та форми зайнятості на ринку праці 2. Теорії в управлінні людськими ресурсами, що регулюють зайність населення 3. Класифікаційні ознаки ринку праці 4. Нормативно-правове забезпечення зайнятості в Україні 5. Механізм регулювання зайнятості та ринку праці 6. Державні, регіональні програми зайнятості	4/2	2			11, 12, 13, 37, 1, 2, 3, 6, 7, 10, 14, 15, 16, 19, 21, 22, 25, 26, 28, 30
Тема 8. Безробіття, його форми і причини				13/22	11, 12, 13, 37, 1, 2, 3, 6, 10, 16, 17, 18, 25, 26, 29, 30,

1. Характеристика безробіття як соціального явища 2. Основні види, рівень, наслідки безробіття. Критерії безробіття. Закон А.Оукена 3. Основні фактори формування безробіття 4. Напрями державної політики в соціальному захисті безробітних 5. Страхова модель забезпечення соціального захисту населення від безробіття					32
Тема 9. Гнучкий ринок праці 1. Поняття гнучкості та жорсткості ринку праці 2. Фактори жорсткості ринку праці 3. Системний підхід до дослідження гнучкого ринку праці 4. Мобільність робочої сили. Форми та види мобільності робочої сили 5. Заходи до посилення гнучкості ринку праці в умовах ринкової економіки 6. Запозичена праця як форма нетипової зайнятості 7. Лізинг, аутсорсинг та аутстафінг персоналу, їх переваги та недоліки	4	2			11, 12, 13, 37, 1, 2, 5, 6, 7, 9, 15, 16, 19, 22, 25, 28, 30, 36
Тема 10. Незареєстрований ринок праці 1. Поняття неформального сектора і його складової – неформальної зайнятості 2. Характерні риси неформальної зайнятості в українській економіці 3. Сутність та структура незареєстрованого ринку праці. Неформальний сектор у структурі національного ринку праці 4. Методи вимірювання незареєстрованого ринку праці та незареєстрованої зайнятості. Прямі та непрямі методи визначення зайнятості в нелегальному секторі. Непрямі методи оцінки неформальної зайнятості 5. Незареєстрований ринок праці в Україні 6. Види відповідальності за законодавством України за участь у незареєстрованому ринку праці: для роботодавців та для	4				11, 12, 13, 37, 1, 2, 3, 8, 15, 16, 19, 20, 21, 22, 31

працівників 7. Світова практика відповідальності за участь у незареєстрованому ринку праці: для роботодавців та для працівників					
Тема 11. Інфраструктура ринку праці 1. Інститути інфраструктури ринку праці та її складові елементи 2. Державна служба зайнятості України: завдання, функції щодо політики зайнятості 3. Єдина інформаційно-аналітична система державної служби зайнятості України (ЄІАС) та Єдина технологія надання соціальних послуг центрами зайнятості (ЄТНаСП) 4. Структура державної служби зайнятості населення 5. Територіальна структура державної служби зайнятості України				13/22	11, 12, 13, 37, 3, 6, 10, 16, 17, 18, 25, 26, 28, 30
Тема 12. Активна та пасивна політика держави на ринку праці 1. Мета, джерела фінансування та основні напрями активної політики ринку праці 2. Моделі політики зайнятості: американська, скандинавська та європейська моделі 3. Активні заходи державної політики та їх об'єкти 4. Працевлаштування та механізми забезпечення якісної збалансованості між пропозицією робочої сили та попитом на неї 5. Перенавчання в системі заходів активної політики на ринку праці 6. Допомога по безробіттю – важливий інструмент пасивної політики на ринку праці	4	2/2			11, 12, 13, 37, 1, 2, 3, 6, 7, 10, 16, 17, 18, 25, 26, 29, 30, 32
Тема 13. Особливості національного ринку праці 1. Статистично-аналітичний огляд стану ринку праці України в кризовий та посткризовий періоди 2. Основні показники стану офіційного ринку праці в Україні	4/2	4			11, 12, 13, 37, 1, 2, 3, 7, 9, 16, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 34

3. Вплив структурної перебудови економіки України на формування ринку праці 4. Державне регулювання структурних змін в економіці 5. Інноваційний вектор розвитку економіки та його вплив на зайнятість та ринок праці					
Тема 14. Продуктивність та ефективність праці 1. Сутність і ключові показники ефективності праці 2. Методи вимірювання продуктивності праці 3. Фактори та резерви підвищення продуктивності праці 4. Основні шляхи підвищення продуктивності праці 5. Умови праці та фактори, що їх визначають	2	4/2			11, 12, 13, 37, 1, 2, 4, 5, 9, 15, 19, 20, 22, 35, 36
Тема 15. Регулювання робочого часу та нормування праці 1. Виробничий процес, його складові частини, типи виробництва 2. Робочий час та його правове регулювання 3. Сутність нормування праці, норми трудових витрат 4. Класифікація витрат робочого часу 5. Методи нормування праці 6. Заохочення персоналу вільним робочим часом та нестандартними режимами праці	2	2			11, 12, 13, 37, 1, 2, 4, 5, 15, 19, 20, 22, 33
Тема 16. Організація оплати праці 1. Сутність поняття «заробітна плата». Функції і основні принципи її організації 2. Елементи організації оплати праці. Склад витрат на заробітну плату 3. Форми і системи заробітної плати 4. Характеристика елементів тарифної моделі оплати праці 5. Безтарифні моделі оплати праці				13/22	11, 12, 13, 37, 1, 2, 4, 5, 15, 19, 21, 22, 33
Тема 17. Механізм функціонування системи соціально-трудових відносин				12/22	11, 12, 13, 37, 1, 2, 3, 6, 7, 14, 15, 16, 19, 21, 22, 33, 35

1. Сутність і види соціально-трудових відносин 2. Структура системи соціально-трудових відносин 3. Регулювання й удосконалення трудових відносин в Україні 4. Соціальна політика як фактор формування трудових відносин у суспільстві					
Тема 18. Соціальне партнерство 1. Сутність соціального партнерства 2. Суб'єкти соціального партнерства 3. Принципи ефективного функціонування системи соціального партнерства				12/22	11, 12, 13, 37, 1, 2, 6, 7, 14, 15, 21, 22, 33, 35
Підсумкова рефлексія та практичне застосування знань з курсу "Ринок праці та зайнятість населення"		2/2			11, 12, 13, 37, 1, 2, 3, 4, 6, 7, 10, 14, 15, 16, 17, 18, 25, 26, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36
Разом за семестр	44/8	30/8		76/134	

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем під час аудиторних занять, консультацій)	Кількість годин	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати студент самостійно)	Кількість годин
ДРН 1. Застосовувати знання щодо актуальних питань економіко-правового регулювання суспільних відносин, сучасних підходів до розуміння ринку праці, забезпечення та захисту прав людини на основі цілей Сталого Розвитку ООН.	- проведення лекційних (розповідь) та практичних (пояснення) занять з використанням мультимедіа, ілюстрацій, роботи із книгами (читання, переклад, складання плану, рецензування, узагальнення, складання опорних таблиць, діаграм), інструктажів, бесід, вирішення ситуаційних завдань	8/2	- самостійне додаткове опрацювання лекційного матеріалу;	10/19
ДРН 2. Розуміти сутність та основні риси ринку зайнятості, специфіки його джерел, системи, принципів та норм, співставляти	- проведення лекційних та практичних занять (розповідь, пояснення, дискусія (евристична та репродуктивна), робота з книгою (читання,	8/2	- самостійне додаткове опрацювання лекційного матеріалу; - самостійне опрацювання інструкцій до	8/19

особливості розвитку ринку праці та попиту на ринку професій.	переклад, складання плану, рецензування, узагальнення, складання опорних таблиць, діаграм) з використанням опорних конспектів лекцій		виконання певних практичних робіт та підготовки до їх захисту; - опрацювання книг із подальшим складанням схем, таблиць, запис власних думок в процесі порівняння, записом висновків; - самостійна підготовка до тестування різної тематики за курсом.	
ДРН 3. Правильно тлумачити і застосовувати норми і принципи права, сприяти реалізації прав людини та впровадженню вимог верховенства права в суспільні відносини та ринку зайнятості населення.	- проведення практичних та лекційних занять з метою ознайомлення студентів із такими методами, як аналітичний, синтезу, індукції, дедукції, порівняльним методом, методом комплексного аналізу, соціологічних досліджень та історичним методом з використанням опорних конспектів лекцій.	10/2	- додаткове опрацювання лекційного матеріалу; - підготовка до захисту практичних робіт; - проходження тренувального тестування за кожною з тем; - аналіз проведеної роботи під час виконання практичних завдань та написання ґрунтовних висновків до роботи	10/19
ДРН 4. Самостійно опрацювати навчальну і наукову літературу, в тому числі інтернет-ресурси з питань права	- практичні заняття з використанням технічних засобів навчання, мозковий штурм, рольові ігри, вирішення нагальних ситуативних завдань, диспути, круглі столи, розв'язання проблемних ситуацій, імітаційні методи навчання (побудовані на імітації майбутньої професійної діяльності) з використанням опорних конспектів лекцій.	10/2	- додаткове опрацювання лекційного матеріалу; - підготовка до захисту практичних робіт; - проходження тренувального тестування за кожною з тем; - аналіз проведеної роботи під час виконання практичних завдань та написання ґрунтовних висновків до роботи	10/19
ДРН 5. Використовувати поняттєво-категоріальний апарат для вирішення соціально значущих проблем у сфері праці та зайнятості населення.	- практичні заняття з використанням технічних засобів навчання, мозковий штурм, рольові ігри, вирішення нагальних ситуативних завдань,	10/2	- самостійне додаткове опрацювання лекційного матеріалу; - самостійне опрацювання інструкцій до виконання певних	10/19

	диспути, круглі столи, розв'язання проблемних ситуацій, імітаційні методи навчання (побудовані на імітації майбутньої професійної діяльності) з використанням опорних конспектів лекцій.		практичних робіт та підготовки до їх захисту; - опрацювання книг із подальшим складанням схем, таблиць, запис власних думок в процесі порівняння, записом висновків; - самостійна підготовка до тестування різної тематики за курсом.	
ДРН 6. Критично та системно аналізувати економіко-правові явища у сфері зайнятості населення і застосовувати набуті знання у професійній діяльності.	- практичні заняття з використанням технічних засобів навчання, мозковий штурм, рольові ігри, вирішення нагальних ситуативних завдань, диспути, круглі столи, розв'язання проблемних ситуацій, імітаційні методи навчання (побудовані на імітації майбутньої професійної діяльності) з використанням опорних конспектів лекцій.	10/2	- додаткове опрацювання лекційного матеріалу; - підготовка до захисту практичних робіт; - проходження тренувального тестування за кожною з тем; - аналіз проведеної роботи під час виконання практичних завдань та написання ґрунтовних висновків до роботи	10/19
ДРН 7. Прогнозувати розвиток запропонованої соціально значущої ситуації в різних умовах.	- проведення практичних та лекційних занять з метою ознайомлення студентів із такими методами, як аналітичний, синтезу, індукції, дедукції, порівняльним методом, методом комплексного аналізу, соціологічних досліджень та історичним методом з використанням опорних конспектів лекцій.	18/4	- самостійне додаткове опрацювання лекційного матеріалу;	18/20
Всього годин		74/16		76/134

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1. Діагностичне оцінювання

5.2. Сумативне оцінювання

5.2.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
---	-------------------------------	--------------------------------	----------------

Осінній семестр			
1.	Практична робота 1. Людські ресурси як суб'єкт суспільних процесів і явищ	4 бали /4%	До 1 тижня
2.	Практична робота 2. Людські ресурси як суб'єкт суспільних процесів і явищ	4 бали /4%	До 2 тижня
3.	Практична робота 3. Ринок праці в економічній системі, його сутність і функції	4 бали /4%	До 3 тижня
4.	Практична робота 4. Теоретичні основи аналізу ринку праці	4 бали /4%	До 4 тижня
5.	Практична робота 5. Індивідуальна та сукупна пропозиція на ринку праці	4 бали /4%	До 5 тижня
6.	Практична робота 6. Індивідуальний та сукупний попит на робочу силу	5 балів /5%	До 6 тижня
7.	Модульний контроль (тест множинного вибору)	5 балів /5%	До 6 тижня
8.	Практична робота 7. Зайнятість населення	2 бали /2%	До 7 тижня
9.	Практична робота 8. Гнучкий ринок праці	2 бали /2%	До 8 тижня
10.	Індивідуальне завдання: дослідницький репорт	20 балів /20%	До 9 тижня
11.	Практична робота 9. Активна та пасивна політика держави на ринку	2 бали /2%	До 10 тижня
12.	Практична робота 10. Особливості національного ринку праці	2 бали /2%	До 11 тижня
13.	Практична робота 11. Особливості національного ринку праці	2 бали /2%	До 12 тижня
14.	Практична робота 12. Продуктивність та ефективність праці	2 бал /2%	До 13 тижня
15.	Практична робота 13. Продуктивність та ефективність праці	2 бал /2%	До 14 тижня
16.	Практична робота 14. Підсумкова рефлексія та практичне застосування знань з курсу "Ринок праці та зайнятість населення"	2 бал /2%	До 15 тижня
17.	Модульний контроль (тест множинного вибору)	4 бали /4%	До 15 тижня
18.	Іспит	30 балів /30%	До 15 тижня

5.2.2. Критерії оцінювання

Компонент ²	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно ³
Осінній семестр				
Практична робота 1-2. Людські ресурси як суб'єкт суспільних процесів і явищ	0-0,5 балів	2-4 бал	4,1-6 балів	6,1-8 бали
	Робота не виконана або виконана неправильно; здобувач не розрізняє поняття населення, трудові ресурси, трудовий	Здобувач частково орієнтується у поняттях людських ресурсів і трудового потенціалу, але допускає помилки у	Здобувач загалом правильно характеризує людські ресурси, трудовий потенціал і людський капітал,	Здобувач комплексно аналізує людські ресурси, структуру населення, трудовий потенціал і людський

² Зазначити компонент сумативного оцінювання

³ Зазначити розподіл балів та критерії, що зумовлюють рівень оцінки

	потенціал, людський капітал, не може пояснити їх значення для ринку праці.	характеристиці населення, його руху, відтворення та структури; висновки неповні.	встановлює їх зв'язок із ринком праці; допускає окремі неточності у класифікації або прикладах.	капітал, аргументовано пояснює їх роль у формуванні зайнятості, попиту і пропозиції праці.
Практична робота 3. Ринок праці в економічній системі, його сутність і функції	0-0,5 балів	0,6-1 бал	1,1-2,5 балів	2,6-4 бали
	Робота не виконана або містить грубі помилки; здобувач не розуміє сутності ринку праці, його структури, елементів і функцій.	Здобувач частково пояснює поняття ринку праці, але плутає його елементи, функції, суб'єктів і причини невідповідності і попиту та пропозиції; аналіз фрагментарний.	Здобувач загалом правильно визначає сутність, структуру і функції ринку праці, пояснює його місце в економічній системі; допускає незначні неточності у характеристиках і моделей або прикладів.	Здобувач повною системно аналізує ринок праці як складову економічної системи, визначає його елементи, функції, моделі, причини дисбалансів попиту і пропозиції, формулює обґрунтовані висновки.
Практична робота 4. Теоретичні основи аналізу ринку праці	0-0,5 балів	0,6-1 бал	1,1-2,5 балів	2,6-4 бали
	Робота не виконана або виконана неправильно; здобувач не розуміє макроекономічного, маркетингового, інституційного і системного підходів до аналізу ринку праці.	Здобувач частково орієнтується в підходах до аналізу ринку праці, але не може чітко пояснити їх відмінності та значення для сталого розвитку; висновки загальні.	Здобувач загалом правильно характеризує основні підходи до аналізу ринку праці, пояснює їх застосування в умовах сталого розвитку; допускає незначні неточності.	Здобувач критично порівнює макроекономічний, маркетинговий, інституційний і системний підходи, аргументовано застосовує їх для аналізу ринку праці та пояснює зв'язок із цілями сталого розвитку.
Практична робота 5. Індивідуальна та сукупна пропозиція на ринку праці	0-0,5 балів	0,6-1 бал	1,1-2,5 балів	2,6-4 бали
	Робота не виконана або виконана з грубими помилками;	Здобувач частково пояснює пропозицію праці, але	Здобувач загалом правильно визначає індивідуальну	Здобувач повною аналізує пропозицію робочої сили, її джерела,

	здобувач не розуміє поняття пропозиції праці, її джерел і чинників формування.	плутає індивідуальну і сукупну пропозицію, джерела робочої сили та фактори впливу; приклади неповні.	і сукупну пропозицію праці, характеризує її джерела та фактори; допускає незначні помилки в аналізі національних особливостей.	фактори та національні особливості в Україні, аргументовано пояснює вплив демографічних, економічних і соціальних чинників.
Практична робота 6. Індивідуальний та сукупний попит на робочу силу	<i>0-0,5 балів</i>	<i>0,6-1 бал</i>	<i>1,1-2,5 балів</i>	<i>2,6-5 балів</i>
	Робота не виконана або містить грубі помилки; здобувач не може пояснити сутність попиту на робочу силу, чинники його формування та зміну за видами економічної діяльності.	Здобувач частково орієнтується в понятті попиту на працю, але плутає короткостроковий і довгостроковий попит, не повністю аналізує чинники впливу; висновки поверхневі.	Здобувач загалом правильно характеризує індивідуальний і сукупний попит на працю, визначає чинники його формування та основні тенденції; допускає незначні неточності.	Здобувач комплексно аналізує попит на робочу силу, чинники його зміни, регіонально-галузеві особливості та тенденції попиту за видами економічної діяльності; висновки аргументовані.
Модульний контроль (тест множинного вибору)	<i>0-1 бал</i>	<i>1,1-2 бали</i>	<i>2,1-3 бали</i>	<i>3,1-5 балів</i>
	Залежить від кількості та якості вірних відповідей на запитання	Залежить від кількості та якості вірних відповідей на запитання	Залежить від кількості та якості вірних відповідей на запитання	Залежить від кількості та якості вірних відповідей на запитання
Практична робота 7. Зайнятість населення	<i>0-0,3 балів</i>	<i>0,3-0,5 бали</i>	<i>0,6-1 бал</i>	<i>1,1-2 бали</i>
	Робота не виконана або виконана неправильно; здобувач не орієнтується у поняттях зайнятості, формах і видах зайнятості, механізмах її регулювання.	Здобувач частково визначає форми і види зайнятості, але допускає помилки у характеристиці нормативно-правового забезпечення, програм зайнятості та механізмів регулювання.	Здобувач загалом правильно пояснює поняття, види й форми зайнятості, характеризує державне регулювання та програми зайнятості; аналіз потребує глибшого	Здобувач повною системою аналізує зайнятість населення, її види, форми, нормативно-правове забезпечення, державні й регіональні програми та їх значення для соціального

			обґрунтування .	захисту населення.
Практична робота 8. Гнучкий ринок праці	<i>0-0,3 балів</i>	<i>0,3-0,5 бали</i>	<i>0,6-1 бал</i>	<i>1,1-2 бали</i>
	Робота не виконана або виконана неправильно; здобувач не розуміє поняття гнучкості, жорсткості, мобільності робочої сили та нетипових форм зайнятості.	Здобувач частково пояснює гнучкий ринок праці, але плутає форми мобільності, фактори жорсткості, запозичену працю, аутсорсинг, аутстафінг і лізинг персоналу.	Здобувач загалом правильно характеризує гнучкість ринку праці, мобільність робочої сили та нетипові форми зайнятості; допускає незначні помилки у прикладах або оцінці переваг і ризиків.	Здобувач системно аналізує гнучкий ринок праці, чинники жорсткості, мобільність робочої сили, запозичену працю, лізинг, аутсорсинг, аутстафінг, оцінює їх переваги, ризики та соціальні наслідки.
Індивідуальне завдання: дослідницький репорт	<i>0-7 балів</i>	<i>8-10 балів</i>	<i>11-14 балів</i>	<i>15-20 балів</i>
	У завданні відсутня відповідність між логікою, структурою роботи та темою, метою, планом та завданням, обсяг використаної інформації незадовільний, не використаний методичний апарат, відсутні особисті підходи до виконання завдань.	У завданні наявна відповідність між логікою, структурою роботи та темою, метою, планом та завданням, обсяг використаної інформації недостатній, використаний не весь методичний апарат, відсутні особисті підходи до виконання завдань. Відсутня глибина та розуміння проблеми, не проявляється здатність студента критично	У завданні є відповідність між логікою, структурою роботи та темою, метою, планом та завданням, обсяг використаної інформації достатній, використаний методичний апарат, проте відсутні особисті підходи до виконання завдань. Простежується глибина та розуміння проблеми, проявляється здатність студента критично мислити. Пояснені не	У завданні наявна відповідність між логікою, структурою роботи та темою, метою, планом та завданням, обсяг використаної інформації значний, максимально використаний методичний апарат, наявні особисті підходи до виконання завдань. В роботі наявна глибина та розуміння проблеми, проявляється здатність студента критично мислити.

		мислити. Не пояснені результати отриманих висновків.	всі результати отриманих висновків.	Пояснені всі результати отриманих висновків. Наводиться список використаних джерел та їхнє посилання по тексту виконаного репорту.
Практична робота 9. Активна та пасивна політика держави на ринку	0-0,3 балів	0,3-0,5 бали	0,6-1 бал	1,1-2 бали
	Робота не виконана або містить грубі помилки; здобувач не розрізняє активну й пасивну політику зайнятості, не розуміє їх мети, джерел фінансування та інструментів.	Здобувач частково пояснює активну та пасивну політику, але плутає їх заходи, моделі, об'єкти, джерела фінансування і роль допомоги по безробіттю.	Здобувач загалом правильно характеризує активну й пасивну політику ринку праці, моделі політики зайнятості та основні заходи; допускає незначні неточності у прикладах.	Здобувач комплексно аналізує активну і пасивну політику зайнятості, джерела фінансування, моделі політики, працевлаштування, перенавчання, допомогу по безробіттю та їх ефективність.
Практична робота 10-11. Особливості національного ринку праці	0-0,5 балів	0,6-1,5 бали	1,6-2 бал	2,1-4 бали
	Робота не виконана або виконана неправильно; здобувач не може охарактеризувати стан ринку праці України, його показники, структурні зміни та сучасні виклики.	Здобувач частково аналізує національний ринок праці, але використовує обмежені або неточні дані, неповно пояснює вплив структурної перебудови економіки та інновацій.	Здобувач загалом правильно характеризує основні показники ринку праці України, його кризові й посткризові тенденції, структурні зміни; допускає окремі неточності.	Здобувач повною й аргументовано аналізує національний ринок праці України, використовує статистичні й аналітичні дані, пояснює вплив структурної перебудови, інновацій, кризових чинників і державного регулювання.
Практична робота 12-13. Продуктивність	0-0,5 балів	0,6-1,5 бали	1,6-2 бал	2,1-4 бали
	Робота не виконана або містить грубі	Здобувач частково пояснює	Здобувач загалом правильно	Здобувач повною аналізує продуктивність

та ефективність праці	помилки; здобувач не розуміє сутності продуктивності та ефективності праці, не може назвати показники й методи вимірювання.	продуктивність праці, але плутає показники, фактори, резерви підвищення та умови праці; аналіз неповний.	визначає сутність і показники продуктивності праці, методи її вимірювання, фактори й резерви підвищення; допускає незначні неточності.	та ефективність праці, застосовує показники й методи вимірювання, визначає фактори, резерви, умови праці та обґрунтовує напрями підвищення продуктивності.
Практична робота 14. Підсумкова рефлексія та практичне застосування знань з курсу “Ринок праці та зайнятість населення”	0-0,3 балів	0,3-0,5 бали	0,6-1 бал	1,1-2 бали
	Практична робота не виконана або виконана формально; здобувач не демонструє цілісного розуміння змісту курсу, не може пояснити взаємозв'язок між ринком праці, зайнятістю, безробіттям, соціальним захистом і соціальним забезпеченням; висновки відсутні або не пов'язані з темами дисципліни.	Здобувач частково узагальнює матеріал курсу, але аналіз є поверхневим; окремі поняття ринку праці, зайнятості, безробіття, попиту і пропозиції праці, державної політики зайнятості та соціального захисту безробітних розкрито неповно; практичне застосування знань обмежене, висновки загальні або недостатньо аргументовані.	Здобувач загалом правильно узагальнює основні положення курсу, пояснює зв'язок між ринком праці, зайнятістю населення, безробіттям, інфраструктурою ринку праці, активною і пасивною політикою зайнятості; застосовує знання до практичної ситуації з незначними неточностями; висновки логічні, але потребують глибшої аналітичності або ширшого обґрунтування.	Здобувач комплексно й аргументовано узагальнює зміст курсу, демонструє системне розуміння економіко-правових процесів у сфері ринку праці та зайнятості населення; самостійно застосовує поняттєво-категоріальний апарат, нормативні, статистичні й аналітичні джерела для аналізу практичної ситуації; формулює обґрунтовані висновки, прогнозує можливі наслідки та пропонує практичні рішення щодо покращення соціального добробуту і

				соціального захисту населення.
Модульний контроль (тест множинного вибору)	<i>0-0,5 балів</i>	<i>0,6-2 бали</i>	<i>2,1-3,0 бали</i>	<i>3,1-4 бали</i>
	Залежить від кількості вірних відповідей на тест	Залежить від кількості вірних відповідей на тест	Залежить від кількості вірних відповідей на тест	Залежить від кількості вірних відповідей на тест
Іспит	<i>0-7 балів</i>	<i>8-12 балів</i>	<i>13-20 балів</i>	<i>21-30 балів</i>
	Студент недостатньо орієнтується в теоретичному матеріалі, аналітичне завдання не виконано	Студент недостатньо орієнтується в теоретичному матеріалі, аналітичне завдання виконано з помилками	Студент достатньо орієнтується в теоретичному матеріалі, аналітичне завдання виконано з незначними зауваженнями	Студент відмінно орієнтується в теоретичному матеріалі, аналітичне завдання виконано

5.3. Формативне оцінювання:

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1	Усне опитування після вивчення кожної теми	Після завершення вивчення теми
2	Проходження тестування щодо модульного контролю зі зворотнім зв'язком з викладачем	Відповідно до графіку навчального процесу
3	Проходження тестування після закінчення вивчення тем для самостійного контролю знань та підготовки до складання іспиту	Регулюється студентом самостійно
4	Захист або обговорення практичних робіт з кожної теми	Під час практичного заняття
5	Усний зворотний зв'язок від викладача під час роботи над практичними роботами протягом занять	Протягом всього семестру

Шкала оцінювання, що діє в Сумському національному аграрному університеті

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики, кваліфікаційної роботи	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
75-81		
69-74	задовільно	
60-68		
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання

0-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
------	--	---

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

6.1. Основні джерела

1. Іляш О. І., Черненко Н. О., Шевчук О. А., Трофименко О. О., Гринкевич С. С., Глущенко Я. І. Економіка праці і соціально-трудові відносини : підручник для здобувачів ступеня бакалавра за спеціальністю 051 «Економіка». Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2023. 371 с.
2. Карпіщенко О. І. Економіка праці та соціально-трудові відносини : підручник. Суми : Сумський державний університет, 2024. 349 с.
3. Цимбалюк І. О. Регулювання та розвиток ринку праці : навчальний посібник. Луцьк : Вежа-Друк, 2024. 140 с.
4. Черненко Н. О., Корогодова О. О., Глущенко Я. І., Савченко С. М. Економіка праці та соціально-трудові відносини : розрахункова робота : навчальний посібник для здобувачів ступеня бакалавра. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2025. 73 с.
5. Stanford J. Labour Economics for Leaders : textbook. Ontario : eCampusOntario, 2023.
6. Clegg D., Durazzi N. Handbook of Labour Market Policy in Advanced Democracies. Cheltenham : Edward Elgar Publishing, 2023. 566 p.
7. Handbook on Labour Markets in Transition / ed. by C. Schmid, J. O'Reilly, K. Schömann. Cheltenham : Edward Elgar Publishing, 2024. 526 p.
8. Williams C. C. A Modern Guide to the Informal Economy. Cheltenham : Edward Elgar Publishing, 2024. 410 p.
9. Rainnie A., Herod A., McGrath-Champ S. Industry 4.0 and the Future of Work : Global Production Networks, Global Disassembly Networks, and the Circular Economy. Cheltenham : Edward Elgar Publishing, 2024. 311 p.
10. International Labour Organization. Public Employment Services and Active Labour Market Policies for Transitions : Global Report. Part I. Response to Mega Trends and Crises. Geneva : International Labour Office, 2023. 234 p.

6.2. Методичне забезпечення

11. Ринок праці та зайнятість населення. Конспект лекцій для студентів 2 курсу спеціальності І10 “Соціальна робота та консультування”, денної і заочної форм навчання освітнього ступеня “бакалавр” / уклад. Н. В. Клецова. Суми, 2026. 40 с. URL: <https://newlibrary.snau.edu.ua/cgi-bin/koha/opac-retrieve-file.pl?id=7e26322964d884186a337015e4850794>
12. Методичні рекомендації для практичних занять. Практикум для студентів 2 курсу спеціальності І10 “Соціальна робота та консультування”, денної і заочної форм навчання освітнього ступеня “бакалавр” / уклад. Н. В. Клецова. Суми, 2026. 33 с. URL: <https://newlibrary.snau.edu.ua/cgi-bin/koha/opac-retrieve-file.pl?id=474b6b0b77a4f9e72f2863e40006b494>

13. Ринок праці та зайнятість населення. Методичні вказівки щодо самостійного вивчення дисципліни для здобувачів 2 курсу освітньої програми ІІО“Соціальна робота та консультування”, денної і заочної форми здобуття освіти, ступеня вищої освіти “бакалавр” / уклад. Н. В. Клецова. Суми, 2026. 37 с. URL: <https://newlibrary.snau.edu.ua/cgi-bin/koha/opac-retrieve-file.pl?id=9a27b33e5fec81074aaa066dd61b1930>

6.3. Інші джерела

14. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

15. Кодекс законів про працю України : Кодекс України від 10.12.1971 № 322-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/322-08>

16. Про зайнятість населення : Закон України від 05.07.2012 № 5067-VI // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/5067-17>

17. Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття : Закон України від 02.03.2000 № 1533-III // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1533-14>

18. Про затвердження Порядку реєстрації, перереєстрації зареєстрованих безробітних та ведення обліку осіб, які шукають роботу : Постанова Кабінету Міністрів України від 30.03.2023 № 446 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/446-2023-%D0%BF>

19. Про оплату праці : Закон України від 24.03.1995 № 108/95-ВР // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/108/95-%D0%B2%D1%80>

20. Про охорону праці : Закон України від 14.10.1992 № 2694-XII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2694-12>

21. Про соціальний діалог в Україні : Закон України від 23.12.2010 № 2862-VI // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2862-17>

22. Про колективні угоди та договори : Закон України від 23.02.2023 № 2937-IX // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2937-20>

23. Про зовнішню трудову міграцію : Закон України від 05.11.2015 № 761-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/761-19>

24. Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні : Закон України від 21.03.1991 № 875-XII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/875-12>

6.4. Додаткові джерела

25. Черемухіна О., Чалюк Ю. Ринок праці під час війни: стан та перспективи. *Економіка та суспільство*. 2022. № 46. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-46-24>. URL: <https://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2026>
26. Томчук О. Аналіз трендів розвитку ринку праці в Україні: ключові зміни та виклики воєнного часу. *Innovation and Sustainability*. 2023. № 2. С. 110–119. DOI: <https://doi.org/10.31649/ins.2023.2.110.119>. URL: <https://ins.vntu.edu.ua/index.php/ins/article/view/186>
27. Онегіна В. Ринок праці в аграрному секторі в умовах воєнного стану: сучасні тенденції та механізми стабілізації. *Економіка та суспільство*. 2023. № 49. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-49-40>. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2328>
28. Крилов Д. В. Сучасні аспекти розвитку ринку праці в Україні. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2023. № 9. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-9-03-04>. URL: <https://www.reicst.com.ua/pmt/article/view/2023-9-03-04>
29. Михайляк Г. Макроекономічний аналіз ринку праці в умовах війни. *Економіка та суспільство*. 2024. № 67. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-67-43>. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4700>
30. Клімашевська В. О., Коровіна Н. В. Тенденції ринку праці в Україні в умовах воєнного стану. *Бізнес Інформ*. 2024. № 10. С. 260–267. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-10-260-267>. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2024-10_0-pages-260_267.pdf
31. Кичко І., Холодницька А., Самойленко І. Неформальна зайнятість в Україні у період повномасштабної війни: вплив на економіку та методи подолання. *Економіка та суспільство*. 2024. № 65. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-97>. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5249>
32. Близнюк В. В., Яценко Л. Д. Ринок праці у вимірі соціальної якості. *Сталий розвиток економіки*. 2023. № 2(47). С. 61–67. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2023-47-9>. URL: <https://www.economdevelopment.in.ua/index.php/journal/article/view/615>
33. Клецова Н. В. Застосування комунікативних здібностей в управлінні людськими ресурсами при вирішенні трудових спорів: порівняльний економіко-правовий аналіз міжнародного та вітчизняного досвіду в умовах діджиталізації. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 1. С. 320–324. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-1/80>.
34. Клецова Н. В., Шишлевський Р. М., Шишлевська П. Р. Міжнародні економіко-правові гарантії права на працю і соціальний захист українських трудових емігрантів в умовах війни та діджиталізації. *Юридична Україна*. 2022. № 10. С. 41–49. DOI: [https://doi.org/10.37749/2308-9636-2022-10\(238\)-6](https://doi.org/10.37749/2308-9636-2022-10(238)-6).
35. Могильна Л. М., Харченко Т. М., Клецова Н. В. Основні аспекти управління соціально-економічним розвитком персоналу підприємства в умовах

сталого розвитку. Економіка та суспільство. 2023. № 54. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-55>.

36. Wei L., Klietsova N., Volchenko N., Petrova N., Kharchenko T. Teacher Competency Model in Human Resource Management: International Economic and Legal Experience in Chinese Universities under Digitalization. Journal of Hygienic Engineering and Design. 2022. Vol. 40. P. 357–368. DOI: <https://doi.org/10.32782/1857-8489.2022.40.33>.

6.5. Програмне забезпечення

37. Навчально-методичний комплекс з дисципліни «Ринок праці та зайнятість населення», на платформі Moodle, СНАУ. 2024. URL: <https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=5830>